

УДК [332.1+338.4]:[005.521+005.418]

*Гораль Л.Т.,
д.е.н., професор, директор,
Інститут економіки та управління в нафтогазовому комплексі,
Перезова І.В.,
д.е.н., доцент, завідувач кафедри маркетингу і контролінгу,
Берлоус М.В.,
асистент кафедри менеджменту і адміністрування,
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу*

РОЗВИТОК СОЛЕВАРІННЯ НА ПРИКАРПАТТІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Постановка проблеми. Сучасні підходи до регіонального розвитку, зокрема європейські, направлені на посилення ролі регіонів, регіональних органів публічної влади у стратегічному плануванні та стратегічному розвитку територій. Трансформаційні процеси, які відбуваються у вітчизняній економіці при реалізації євроінтеграційних прагнень України, що супроводжуються російським спротивом гібридною війною, постійно впливають на взаємовідносини між суб'єктами господарювання: руйнуються сталі економічні зв'язки, змінюється функціонально-просторове середовище та ринок товарів і робочої сили. В період неоголошеної війни змінюються географічні орієнтири інвестування: привабливими стають території зі сталим розвитком економіки, з високим рівнем національної свідомості громадян, з їх прагненням до підвищення рівня добробуту.

Актуальним питанням сьогодення є пошук нових та ревіталізація старих засобів та потужностей, які б додали динамізму територіальному розвитку. Зважаючи на перспективи диверсифікації солепостачання, слід розглядати можливості відновлення і розвитку солеваріння на Прикарпатті, що потребує розробки дієвого організаційно-економічного механізму, який включатиме комплекс узгоджених заходів, методів та інструментів.

Якщо раніше закриття солевиварювальних заводів на заході країни можна було виправдати економічною недоцільністю, великою собівартістю вихідного продукту, то у нових геополітичних умовах ці об'єкти господарювання набувають стратегічного значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблеми солевидобутку, розвитку соляної галузі та екологічних аспектів видобування здійснено такими вченими, як Й. Дікер, Ю. Гошко, Б. Грабовецький, Я. Ісаєвич, Г. Полячківна, Я. Рутковський, П. Сіреджук, Я. Турська. Проте жоден з них не ставив перед собою завдання сформулювати організаційно-економічний механізм розвитку та подати визначення наукових засад відродження солеварної галузі.

Постановка завдання. Мета статті – провести актуалізацію потреби розвитку солеваріння на Прикарпатті та розробити узагальнену схему етапів відродження та розвитку солеварного заводу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Хлорид натрію (NaCl) – унікальний природний мінеральний елемент, представник єдиного в світі сімейства істивних мінералів, який має тісний взаємозв'язок як з життєдіяльністю окремо взятої людини, так і з культурними звичаями народів. Залежно від походження природний хлорид натрію (далі «сіль») має різну ступінь чистоти та різний кількісний та якісний склад домішок, які зумовлюють його смак та колір. Хлорид натрію, який застосовується в побуті, часто зветься кухонною, харчовою чи столовою сіллю; у назві іноді вказується на джерело її походження (кам'яна, морська, озерна, виварна) та – ґатунок: чим вищий, тим менше домішок містить хлорид натрію. Разом з кам'яним вугіллям, вапняком і сіркою сіль входить в так звану «велику четвірку» мінеральної сировини, найбільш істотну для хімічної промисловості.

Світовий обсяг видобутку солі до початку XXI століття досяг 200 млн. т, 60% якої споживає хімічна промисловість, 30% – харчова, 10% припадає на інші сфери діяльності. В 2012 році світове виробництво солі оцінювалось в 280 мільйонів тонн. Найбільшими її виробниками є Китай (60,0 млн. т), США (45,0 млн. т), Німеччина (16,5 млн. т), Індія (15,8 млн. т) та Канада (14 млн. т).

Достеменно невідомо, коли вперше людина використала сіль у їжу, але прийнято вважати, що цей період припав на неоліт, тобто близько 5-7 тис. років тому. Але люди з прадавня цінували сіль буквально на вагу золота та періодично заміщали нею навіть гроші. Сучасний етап розвитку людства суттєво здешевив вартість солі та розширив сфери її застосування: більш ніж в 1500 галузях господарювання, серед яких харчова, хімічна, металургійна, текстильна, шкіряна та інші. З наведеного вбачається, що ринок солі не є сферою обігу однорідного товару.

В Україні з наявних 14 розробляється 11 родовищ солі, найбільше по видобутку з яких – Артемівське. При цьому якість солі у кожному з родовищ різна. У 2006 р. Україна виробляла 2,3 млн. т солі і входила до 20-ти найбільших світових її продуцентів. Лідером солевидобувної промисловості було і є ДП «Артемсіль» з потужностями понад 7 млн. т/рік [1]. Частка солеваріння у сучасному солевидобутку України складає 35%.

Слід зазначити, що кожна солеварня в Галичині унікальна, і в кожній особлива доля й типовий сумний фінал: занепад і руїна. Формальний привід для закриття галицьких сільзаводів – нерентабельність. Справжня ж причина – ручне регулювання ринку солепродаж на користь донецьких виробників солі. Вже закриті Болехівська та Долинська солеварні [2; 3]. ДП «Солевиварювальний Дрогобицький завод» випускає на продаж 8 тон в місяць солі, 500-600 м³ в місяць соляної ропи.

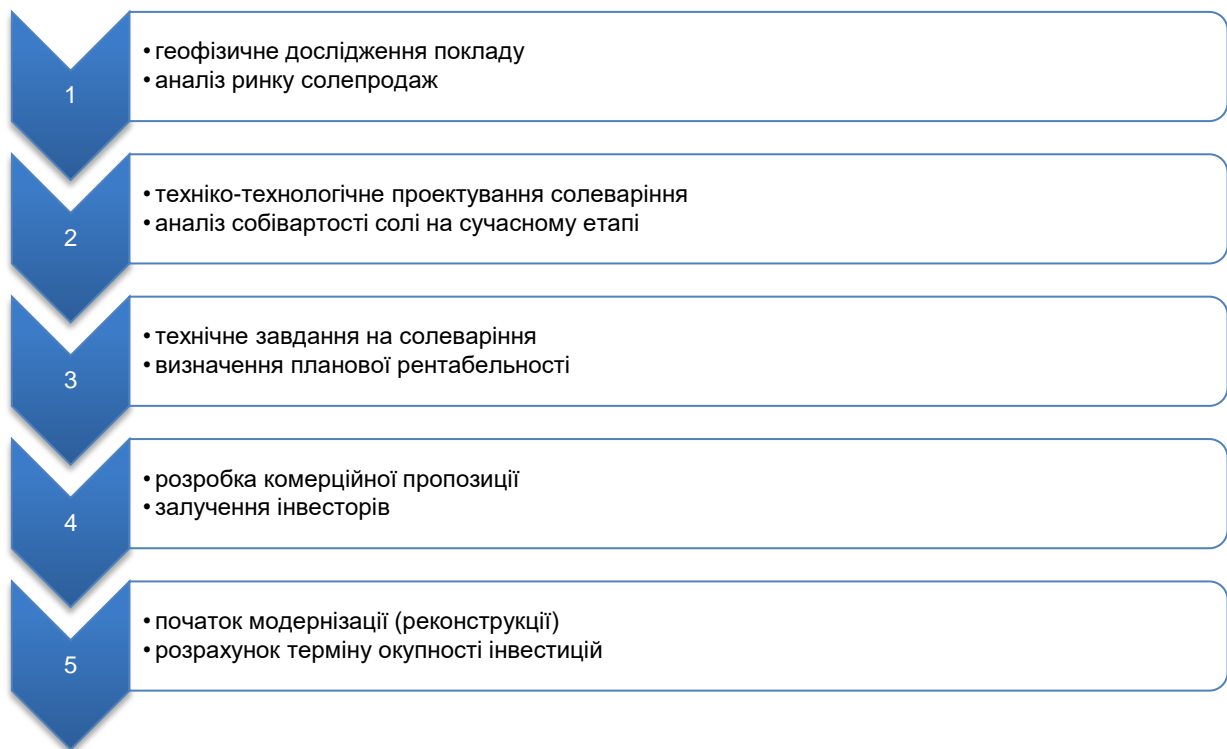
Результати нашого дослідження ґрунтуються на техніко-економічному аналізі діяльності ДП «Солевиварювальний Дрогобицький завод», що залишився єдиним дієздатним на теренах Прикарпаття і України загалом. Добування солі в Прикарпатському краю займало одне з найважливіших місць серед інших галузей господарства. Дослідженням цього питання займалися як українські, так і польські історики, які в своїх працях відзначають, що з XVI ст. в Дрогобичі економічною основою розвитку було саме солеваріння [4; 5; 6]. Стратегічний план розвитку солеварильної галузі повинен базуватись на концепції сталого розвитку Західного регіону України: узгодження економічних, екологічних та соціальних складових.

Сьогодні ДП «Солевиварювальний Дрогобицький завод» випускає щодоби по 0,5 тон солі. Більше наростити виробництво в сучасному стані підприємства вважається за неможливе: потрібні суттєві інвестиції. Пропонована авторами методика розвитку солеваріння передбачає повний реінжиніринг галузі. При цьому вважаємо за необхідне одночасне проведення техніко-технологічних та економічних досліджень, що даватиме можливість скоротити тривалість пошуково-дослідних та аналітичних етапів. Етапи відродження та розвитку солеварного заводу, запропоновані авторами, наведено на рис. 1.

Пропонуємо розглянути детально перший і другий етап, як основні (базові) для інших запропонованих етапів.

Етап 1, крок 1: при геофізичному дослідженні необхідно визначити обсяги покладів соляної ропи, контури покладу, глибину пласта та інші типові характеристики.

Соляна промисловість на Передкарпатті найдавніша і багато віків найважливіша в Україні, хоча запаси солі тут порівняно невеликі. На Передкарпатті міоценова соленосна смуга простягається на довжину 230 км (від Ляцька біля Перемишля на північному заході до Буковини на південному сході), при середній ширині до 10 км. Потужність шарів від 0,2 до 50-70 м, глибина залягання від 14 до 170 м. Всього розвідано близько 200 солепроявів. Сіль добувають майже винятково у виварному виді. Тепер її видобуток незначний (розробляють Дрогобицьке і Долинське родовища) [6].

Рис. 1. Узагальнені етапи відродження та розвитку ДП «Солевиварювальний Дрогобицький завод»

Джерело : розробка авторів

Етап 1, крок 2: Дослідження ринку представляє собою джерело інформації для прийняття ефективного управлінського рішення. До низки проблем, що необхідно розглянути при його аналізі, відносяться:

1. Вивчення ступеня монополізації ринку, тобто чисельне відношення на ньому виробників і споживачів та їхня взаємодія.

2. Визначення ємності ринку й окремих його елементів.

Місткість економічного простору функціонування ДП «Солевиварювальний Дрогобицький завод» на даний момент є таким: основним конкурентом є ДП «Артемсіль» – найкрупніший в Україні виробник солі, яка добувається підземним способом. Асортимент підприємства налічує велику гаму продукції, що орієнтована як на окремих споживачів, так і на різні галузі народного господарства. Окрім того, видобуток солі здійснюють Солотвинський солерудник, Слов'янський солекобінат, Долинський солекобінат. Крім того, конкуренцію також створюють закордонні підприємства, такі, як Баскунчацький солепромисел (Волгоградська область), Соль-Ішуцьке рудоуправління (Оренбурзька область), комбінат Уралкалій, Мозирський солезавод (Гомельська область), комбінат Беларускалій.

У даній ситуації необхідно також врахувати, що сіль – це такий товар, на ціну якого значною мірою впливають транспортні витрати. Таким чином, існує розподіл ринку між існуючими виробниками за територіальною ознакою, і кожний з них функціонує самостійно у власному регіоні. Характеристика ринків збуту товарів ДП «Солевиварювальний Дрогобицький завод» в залежності від характеру продукції, яка виробляється на ньому, та кількості учасників потребує детального вивчення. Попри все, автори прийшли до висновку, що його продукція конкурентоспроможна практично у всіх регіонах України, крім східних.

Не маючи вихідної інформації про обсяги отриманої продукції, важко судити про собівартість 1 т солі (m^3 розчину) і робити висновки про їх конкурентоспроможність. Однак, тільки за якісними характеристиками сіль ДП «Солевиварювальний Дрогобицький завод» має переваги у споживача: випарна сіль набагато корисніша кам'яної, бо містить близько шести десятків мікроелементів, у тому числі сполуки йоду.

Загальна ситуація відносно аналізу цільового ринку збуту ДП «Солевиварювальний Дрогобицький завод» з точки зору способів покриття споживачів та насиченості ринку може бути охарактеризована як перспективна, так як підприємство сьогодні орієнтоване тільки на часткове охоплення ринку західного регіону, в основному Львівської області. Основними контрагентами є малі підприємства (ПП, ТзОВ тощо). Проте підприємством не укладені договори із установами і організаціями державного підпорядкування: дитячі садки, школи, лікарні тощо. Збільшення продажу можливе через ширше залучення до співпраці дистриб'юторів. Також слід вести активну роботу зі

збільшення обсягів продажу соляного розчину підприємствам нафтогазового комплексу, хімічної промисловості, сільського господарства. До прикладу, реалізація майже всього обсягу солі (97-98 %) ДП «Артемсіль» здійснюється через дистриб'юторів.

Зважаючи на політичний розпад взаємовідносин та обміну з боку України та Росії продовольчими ембарго, можна спрогнозувати вивільнення ніші також в частині поставок солі.

Переорієнтація регіонального економічного розвитку на найповніше використання територіальних ресурсів та потенціалу місцевої громади обумовлює необхідність визначення сильних сторін району, які характеризують як його відмінність від інших територій України, так і визначають можливі напрямки здійснення економічного розвитку. Загалом, ситуація щодо аналізу цільового ринку збуту Дрогобицького солеварного заводу з точки зору способів покриття потреб споживачів та насиченості ринку може бути охарактеризована як перспективна.

Етап 2, крок 1: Техніко-технологічне проектування передбачає підбір обладнання з оптимальними для даного покладу характеристиками (тип, потужність, привід, кількість, продуктивність тощо).

Питання технології і техніки видобутку та переробки кам'яної, басейнової та озерної солей в Україні досліджує Український науково-дослідний інститут соляної промисловості (м. Артемівськ). На Прикарпатті такі дослідження під силу провести Івано-Франківському національному технічному університету нафти і газу, так як технології видобування солі ідентичні до технологій видобування таких корисних природних копалин, як нафта, вода тощо.

В узагальненому вигляді технологія виробництва виварної солі складається з чотирьох етапів:

- отримання розсолів;
- очищення розсолів;
- випарювання розчинів;
- сушіння і складування солі.

На Дрогобицькому солеварному заводі для отримання виварної солі використовують розсоли, які добуваються через наявну свердловину глибиною 47 метрів (пробурена в 1473 році!).

При товщі соляного пласта 30 м і діаметрі врубу 120 м можна отримувати 30 м³/год насиченого розсолу на початку роботи свердловини і 60-70 м³/год при кінці її роботи. Початковою сировиною для виробництва харчової солі є сирий хлоридно-натрієвий розсіл з концентрацією не менше 305 гр / л, одержуваний з підземного озера.

Видобування природного розсолу для соляної промисловості проводиться шляхом відкачування його через бурові свердловини за допомогою глибинного поршневого насоса або стисненого повітря (т. зв. ерліфт). Така свердловина дає від 5 до 15 м³ розсолу на годину. Природні розчини кухонної солі, що використовуються як сировина для содових і хлорних заводів, донасичують кам'яною сіллю в резервуарах-сатураторах і піддають очищенню. До шкідливих домішок, присутніх в розсолі, відносять сульфати і гідрокарбонати кальцію і магнію, оксиди заліза і деякі інші. Тому у виробництві кухонної солі до складу вихідного розчину ставляться дуже жорсткі вимоги. Очищення розсолів від домішок проводять одним зі способів: содовим, вапняно-содовим, вапняно-сульфатно-содовим, термічним. Найбільш рентабельним є вапняно-сульфатно-содове очищення.

Сушать сіль гарячим повітрям або димовими газами в обертових барабанних сушарках або в киплячому шарі. Після сушіння сіль просівають на циліндричних обертових ситах. Потім за допомогою стрічкового транспортера дрібна суха сіль надходить в розфасовувальне відділення складу. Фасування і затарювання готового продукту здійснюється на складі; вид упаковки визначається необхідною номенклатурою і асортиментом.

Вважаємо, що є підстави очікувати збільшення видобутку соляної ропи та отриманої з неї солі, застосувавши сучасні автоматизовані виробництва, які базуються на вакуумуванні розсолів чи новітніх іонообмінних технологіях. При цьому зменшиться вартість людино-години ручної праці, що дозволить оптимізувати використання фонду заробітної плати.

Етап 2, крок 2: Проведення аналізу собівартості 1т солі за сучасного стану підприємства дозволить провести калькулювання за економічними елементами собівартості з метою виявлення найбільш затратних статей (на нашу думку – це витрати енергії, так як все обладнання вже амортизоване ще у 90-х роках минулого століття). Основою формування собівартості є витрати за елементами технологічного процесу, описаного вище.

Інші етапи організаційно-економічного механізму не потребують детального опису, так як є типовими для будь-якого інноваційно-інвестиційного проекту.

Висновки з проведеного дослідження. Реалізація проекту з видобутку та переробки солі дає не тільки економічний і соціальний ефект у вигляді податкових надходжень і створених робочих місць, а й робить великий внесок в оздоровлення населення Львівської та Івано-Франківської області та інших регіонів.

Оцінюючи привабливість бізнесу, автори звертають увагу на інвестиційний, ціновий, фінансовий, технічний, регульовальний ризик, водночас зазначаючи, що серед існуючих факторів ризику найважливішими для солеварних підприємств є такі:

– несприятлива економічна ситуація в Україні ускладнює можливість ведення успішного та стабільного бізнесу;

– нестабільність, непослідовність податкової системи, що не дозволяє точно планувати податки у майбутньому;

– економічний спад на підприємствах, які використовують продукцію, а також зниження платоспроможності населення;

– дефіцит ресурсів високої якості;

– підвищення ціни на тепло-енергоносії;

– можливість втрати покупців продукції;

– висока злочинність, корупція.

За нестабільності економічної ситуації для зменшення ризикованості проекту, іноді і повної ліквідації негативних наслідків виникнення ризиків, пропонується застосування низки заходів:

– укладання довгострокових договорів на постачання виробленої продукції (за стабільними цінами);

– розширення видів діяльності;

– постійне проведення маркетингових досліджень з метою виявлення нових перспективних ринків збуту;

– розробка та впровадження узгоджених між собою бізнес-планів кожного виду діяльності та бізнес-плану підприємства в цілому.

Сьогодні актуалізує, окрім споживчої, ще й історичну, технологічну, соціальну та регіональну цінність ДП «Солевиварювальний Дрогобицький завод». Хоча і науковці [7; 8], і громадськість відзначають практично безповоротні деградаційні процеси солевиварювання на заході України, на думку авторів, в нових реаліях за наявності факторів, які створюють конкурентні переваги, ймовірно відродження і прибуткове функціонування даного підприємства.

Бібліографічний список

1. Гошко Ю.Г. Промисли й торгівля в українських Карпатах. XV – XIX ст. / Ю.Г. Гошко. – К., 1991. – С. 14-51.

2. Грабовецький Б.В. Солеварні промисли Прикарпаття / Б.В. Грабовецький, П.С. Сіреджук // Народна творчість і етнографія. – 1985. – № 4. – С. 44-47.

3. Ісаєвич Я.Д. Солеварна промисловість Підкарпаття в епоху феодалізму / Я.Д. Ісаєвич // Нариси з історії техніки. – К., 1961. – Вип. 7. – С. 99-112.

4. Клапчук В.М. Соціально-демографічні процеси та господарство Гуцульщини у другій половині 19 – першій третині 20 століть : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук / В.М. Клапчук. – Львів, 2010. – 36 с.

5. Kurowski P. Zupy starostwa dolieckiego i drohobyckiego: rewizje, lustracje, inwentarze i kontrakty z XVI – XVIII wieku / P. Kurowski, F. Iacznny // Studia i materialy do dziejow zup solnych w Polsce. – Muzeum zup krakowskich Wieliczka, 1997. – Т. XX. – С. 174-176.

6. Офіційний сайт ДП «Артемсіль» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.artyomsalt.com/index.php>.

7. Петрик В. Дрогобицька Жупа (Солеварня) в світлі історичних та архітектурно-археологічних досліджень / В. Петрик, А. Петрик // Фортеця : збірник заповідника «Тустань»: на пошану Михайла Рожка. – Л. : Камула, 2009. – Кн. 1. – С. 475-489.

8. Реквієм за галицькою сіллю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zaxid.net/news/show>.

References

1. Hoshko, Yu.H. (1991), *Promysly i torhivlia v ukrainskykh Karpatakh. XV – XIX st.* [Industrial and trade in the Ukrainian Carpathians. XV – XIX centuries.], Kyiv, Ukraine, pp. 14-51.

2. Hrabovetskyi, B.V. and Siredzhuk, P.S. (1985), "Saltworks crafts Carpathians", *Narodna tvorchist i etnografii*, no. 4, pp. 44-47.

3. Isaievych, Ya.D. (1961), "Saltworks Podkarpatiya industry in the era of feudalism", *Narysy z istorii tekhniky*, Iss. 7, Kyiv, Ukraine, pp. 99-112.

4. Klapchuk, V.M. (2010), "Socio-demographic processes and Hutsul economy in the second half of the 19th – the first third of the 20th century", Thesis abstract of Cand Sc. (Hist.), Lviv, Ukraine, 36 p.

5. Kurowski, P. and Iacznny, F. (1997), "Zupy starostwa dolieckiego i drohobyckiego: rewizje, lustracje, inwentarze i kontrakty z XVI – XVIII wieku", *Studia i materialy do dziejow zup solnych w Polsce*, Vol. XX, pp. 174-176.

6. *Ofitsiynyi sait DP "Artemsil"* [Official site of SE "Artyomsol"], available at: <http://www.artyomsalt.com/> (access date January 25, 2016).

7. Petryk, V. and Petryk, A. (2009), *Drohobyt'ska Zhupa (Solevarnia) v svitli istorychnykh ta arkhitekturno-arkheolohichnykh doslidzhen* [Drohobych Zupa (saltworks) in the light of historical, architectural and archaeological research], *Fortetsia : zbirnyk zapovidnyka "Tustan"* : na poshanu Mykhaila Rozhka, Kamula, Lviv, Ukraine, book 1, pp. 475-489.

8. *Rekviem za halytskoiu silliu* [Requiem for Galician salt], available at: <http://zaxid.net/news/show> (access date January 25, 2016).

Гораль Л.Т., Перезовова І.В., Берлоус М.В. РОЗВИТОК СОЛЕВАРІННЯ НА ПРИКАРПАТТІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Мета – провести актуалізацію потреби розвитку солеваріння на Прикарпатті та розробити узагальнену схему етапів відродження та розвитку солеварного заводу.

Методика дослідження. Теоретичною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та закордонних вчених, законодавчі та нормативні акти України, статистичні дані. В процесі роботи були використані загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, що обрані з урахуванням мети та завдань дослідження, а саме: методи узагальнення та аналізу – для дослідження умов та обставин, що актуалізують потреби розвитку солеваріння на Прикарпатті, узагальненні етапів відродження та розвитку досліджуваного солеварного заводу.

Результати. В статті наведено загальну характеристику солевидобувної галузі України; запропоновано методику формування організаційно-економічного механізму розвитку солеваріння, що передбачає повний реінжиніринг галузі; подано покроковий аналіз проведення геофізичних досліджень, техніко-технологічних умов проектування солеваріння, ринку солепродаж та собівартості солі на сучасному етапі; на основі запропонованого алгоритму доведено, що реалізація проекту з видобутку та переробки солі дає не тільки економічний (у вигляді податкових надходжень, створених робочих місць), але й соціальний ефект (внесок в оздоровлення населення Львівської та Івано-Франківської області та інших регіонів України).

Наукова новизна. Обґрунтована актуалізація суспільної потреби розвитку солеваріння на Прикарпатті. На підставі підсумкового аналізу теоретичних та емпіричних матеріалів досліджуваного підприємства узагальнено схему етапів відродження та розвитку солеварного заводу.

Практична значущість. Отримані результати дослідження сприяють відродженню та розвитку досліджуваного солеварного заводу.

Ключові слова: посилення ділової активності, розвиток солеваріння, аналіз ринку солепродаж, собівартість видобування солі, організаційно-економічний механізм.

Goral L.T., Perevozova I.V., Berlous M.V. THE DEVELOPMENT OF SALT PRODUCTION IN THE CARPATHIAN REGION: ORGANIZATIONAL-ECONOMIC ASPECT

Purpose – to actualize the needs of the development of salt production in the Carpathian region and to develop a generalized diagram of the steps for the revival and development of the salt production factory.

Methodology of research. Theoretical basis of research are scientific works of Russian and foreign scientists, legislative and regulatory acts of Ukraine, statistical data. In the process were used general scientific and special methods of cognition, elected in accordance with the purpose and objectives of the study, namely: method consolidation and analysis – the study of the conditions and circumstances that suggest the need for development of salt production in the Carpathian region, there are generalized steps for the revival and development of the plants under study salt.

Findings. The article presents general characteristics of the industry favourite for a collision; the proposed method of formation of the organizational-economic mechanism of development of salt production, which involves a complete reengineering of the industry; presents step-by-step analysis of geophysical studies, technical-technological conditions of salt production, design, market, solaredge and the cost of salt at the present stage; on the basis of the proposed algorithm is proved that the implementation of the project for the extraction and processing of salt provides not only economic (in the form of tax revenues, jobs), but also social effect (contribution to the improvement of the population of Lviv and Ivano-Frankivsk region and other regions of Ukraine).

Originality. Justified actualization social needs in the development of salt production in the Carpathian region. Based on the outcome of the analysis of theoretical and empirical material analysed company a generalized diagram of the steps for the revival and development of salt production factory

Practical value. The results of the study contribute to the revival and development of the studied plants salt.

Key words: the growth of business activity, development of salt production market analysis of solaredge, the cost of production of salt of the organizational-economic mechanism.

Гораль Л.Т., Перезовова І.В., Берлоус М.В. РАЗВИТИЕ СОЛЕВАРЕНИЯ НА ПРИКАРПАТЬЕ: ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Цель – провести актуализацию потребности развития солеварения на Прикарпатье и разработать обобщенную схему этапов возрождения и развития солеваренного завода.

Методика исследования. Теоретической основой исследования являются научные труды отечественных и зарубежных ученых, законодательные и нормативные акты Украины, статистические данные. В процессе работы были использованы общенаучные и специальные методы познания, выбранные с учетом цели и задач исследования, а именно: методы обобщения и анализа – для исследования условий и обстоятельств, которые актуализируют потребности развития солеварения на Прикарпатье, обобщения этапов возрождения и развития исследуемого солеваренного завода.

Результаты. В статье наведена общая характеристика соледобычи в Украине; предложена методика формирования организационно-экономического механизма развития солеварения, что предусматривает полный реинжиниринг отрасли; представлен пошаговый анализ проведения геофизических исследований, технико-технологических условий проектирования солеварения, рынка солепродаж и себестоимости соли на

современном этапе; на основе предложенного алгоритма доказано, что реализация проекта по добыче и переработке соли дает не только экономический (в виде налоговых поступлений, рабочих мест), но и социальный эффект (вклад в оздоровление населения Львовской и Ивано-Франковской области и других регионов Украины).

Научная новизна. Обоснована актуализация общественной потребности развития солеварения на Прикарпатье. На основании итогового анализа теоретических и эмпирических материалов исследуемого предприятия обобщена схема этапов возрождения и развития солеваренного завода.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования способствуют возрождению и развитию исследуемого солеваренного завода.

Ключевые слова: усиление деловой активности, развитие солеварения, анализ рынка солепродаж, себестоимость добычи соли, организационно-экономический механизм.